

Полотай О.І.,

*к.техн.наук, доцент кафедри управління інформаційною безпекою
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності*

ЗАСТОСУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ОСОБЛИВИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ (НА ПРИКЛАДІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ КІБЕРБЕЗПЕКА ЛДУ БЖД)

До закладів вищої освіти з особливими умовами навчання можна віднести ті навчальні заклади, в яких процес навчання відбувається трохи специфічно і відрізняється від звичайних практик. Це можуть бути військові заклади, навчальні заклади міністерства внутрішніх справ, інших відомств [4].

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності (ЛДУ БЖД) – провідний український заклад вищої освіти в сфері безпеки людини. Належить він до державної служби України з надзвичайних ситуацій. Всі учасники навчального процесу поділяються на дві групи: студенти та курсанти. Для курсантів, навчання в університеті аналогічне службі в армії, виконання нарядів і одночасно власне навчання.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [1]. Академічної доброчесності повинні дотримуватись також заклади вищої освіти з особливими умовами навчання.

Виникає запитання, чи є особливості у дотримання академічної доброчесності в ЛДУ БЖД? Насамперед варто зазначити, що ЛДУ БЖД в процесі освітньої та наукової діяльності дотримується положення про академічну доброчесність [3], в якому розглядаються дотримання академічної доброчесності на загальноуніверситетському та локальному рівнях, відповідальність за недотримання даних принципів, порядок перевірки

навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату, тощо.

Навчальний процес в ЛДУ БЖД супроводжується за допомогою системи дистанційного навчання «Віртуальний університет ЛДУ БЖД», яка працює на основі системи Moodle. Особливо позитивно дана система себе проявила під час пандемії та умов воєнного стану в нашій країні [5]. У віртуальному університеті ЛДУ БЖД є можливість курсантам та студентам здійснювати виконання практичних, лабораторних, самостійних чи розрахунково-графічних робіт (в залежності від специфіки курсу), проходити тестування, як поточного так і підсумкового екзаменаційного чи залікового.

Політика використання паролів у системі Moodle дає змогу ефективно ідентифікувати конкретного курсанта чи студента (особливо за очної форми контролю) та запобігти недоброчесності при проходженні тестуванні на заліку чи екзамені.

Щодо задачі лабораторних робіт, то враховуючи специфіку спеціальності 125 «Кібербезпека» та небажання деяких курсантів чи студентів демонструвати на загальний огляд власного програмного коду, з метою захисту його від несанкціонованого привласнення іншими учасниками навчального процесу, віртуальний університет ЛДУ БЖД дає змогу індивідуальній задачі та захисту викладачу власних напрацювань. Це знову ж таки забезпечується за допомогою ефективної політики паролів системи Moodle [6]. Також можливе проведення підсумкового контролю шляхом спілкування студента та викладача в режимі онлайн, за умови наявності переліку питань для підсумкового контролю. Така можливість дає змогу додатково переконатися у дотриманні курсантом чи студентом принципів академічної доброчесності.

Згідно з положенням про академічну доброчесність, якого дотримується ЛДУ БЖД, перевірка всіх видів робіт проводиться за допомогою програмно-технічних засобів, які дозволяють згенерувати звіт за результатами перевірки зі встановленням факту наявності чи відсутності текстових та (або) ілюстративних запозичень. До таких робіт відносяться насамперед бакалаврські

та магістерські кваліфікаційні роботи, а також монографії, методичні рекомендації, підручники, навчальні посібники, дисертаційні роботи, тези, статті. До такого програмного забезпечення відноситься система перевірок на плагіат Unicheck.

У положенні прописані рекомендовані показники оригінальності тексту у письмових роботах курсантів та студентів (дипломні роботи, тези, статті тощо):

- понад 70% – текст письмової роботи є оригінальним (несуттєвий обсяг запозичень);

- від 60 до 70% – оригінальність тексту задовільна (незначний обсяг запозичень), проте слід переконатися у наявності і правильному оформленні цитувань та посилань на використані джерела;

- від 40 до 60% – письмова робота приймається до розгляду після доопрацювання автором (авторами) та наявності і правильного оформлення цитувань та посилань на використані джерела, оскільки має значний обсяг запозичень;

- менше 40% – письмова робота до розгляду не приймається і не може бути рекомендована до друку (захисту), оскільки має суттєвий обсяг запозичень, що трактується як плагіат.

Але, враховуючи специфіку спеціальності 125 «Кібербезпека», беручи до уваги досвід інших ЗВО, які готують бакалаврів та магістрів за цією спеціальністю, можна посперечатись, щодо перевірки на плагіат першого розділу кваліфікаційної роботи.

Для зручності, програмне забезпечення Unicheck можна інтегрувати в систему Moodle. Для цього необхідно з офіційної сторінки завантажити Unicheck плагін для Moodle та встановити [2]. Це дасть можливість курсантам та студентам перед здачею кваліфікаційної роботи здійснити самоперевірку своєї праці на плагіат, в разі необхідності виправити недоліки і таким чином уникнути підозр зі сторони викладача чи екзаменаційної комісії щодо недотримання норм академічної доброчесності.

Отже, дотримання норм академічної доброчесності у закладах вищої освіти з особливими умовами навчання практично не відрізняється від інших учасників освітнього процесу, а ось спеціальність 125 «Кібербезпека» має свою специфіку, яку потрібно враховувати.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
2. Інтеграція Moodle з Unicheck. URL: <https://2019.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=28>
3. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності URL: https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/1_nmz/nakazy/polozhennya_pro_akademichnu_dobrochesnist_lvivskiy_derzhavniy_universitet_bezpeki_zhittiediyalnosti_ienelya_nenko_s.o._1.pdf.
4. Полотай О.І. Особливості запровадження змішаного навчання в закладах вищої освіти з особливими умовами навчання. «Змішане навчання – інновації XXI сторіччя»: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Харків, ХПІ, 2018. – С. 79-84.
5. Полотай О.І., Меньшикова О.В. Використання технологій дистанційного навчання в умовах Covid-19 в ЛДУ БЖД. VI Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи». – Львів: ЛДУ БЖД, 2021.
6. Полотай О.І., Стародуб А.Н. Захист контенту електронного курсу навчання (на прикладі віртуального університету ЛДУ БЖД). Захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: збірник тез доповідей II Міжвузівської науково-практичної конференції студентів і курсантів. – Львів: ЛДУ БЖД, 2017. – С. 57-58.